

KRÚDY-NOVELLÁK

Ezeknek az álom logikája szerint épülő novelláknak vissza-visszatérő motívumaik vannak, s nem csupán zeneiek-stilárisak. Egyszer már megidézett színhelyek, tárgyak, alakok bukkannak föl újra, a Nyírség és Podolin, a zöld kalap, Szindbád, a hírlapíró s főleg nők, bár „Szindbádot nem vigasztalta a százhet nő, aki viszonszerette... Hisz még százhétnél több volt azoknak a nőknek a száma, akik Szindbád ábrándvilágában piros karikákon hintáztak”. S az ismétlődő és valamilyen valóságdarabbal azonosítható motívumokon túl a Krúdy számára igazán lényeges: ez az ábrándvilág, melynek törvényei szerint a hosszú mondatokban a legtávolabbi realitáselemek kapcsolódnak egymáshoz a hasonlítások által. A hasonlító gyakran valamilyen tény, eset, mellékmondatba sűrített anekdota akár, de olyan történés, mely rész csupán. Része az igaznak és a teljesnek, amit földidézni a mű egésze hivatott, nem elfordulva a „boldond világtól”, hanem elutasítva azt, végkicsengése lévén épp ez az elhárító-elutasító gesztus, a kívülálló, aki „aapidíjas és az Úristen között lebegő”. Erre az ábrándvilágra irányul a Krúdy-novellákból sugárzó nosztalgia. Mintha a múltból képződne ez a világ, de megnevezhetetlen, pontos helyhez, időhöz nem köthető múlt ez, voltaképp egy elképzelt múlt, amikor, úgy érzi Krúdy, még együttesen voltak meg mindazok a lehetőségek, potenciális történések, melyek közül az valósult meg, ami miatt aztán, alighogy megérkezik „A Nagy Életbe”, már indul is kifelé, a „sűrű-

södő magányba”. A Krúdy-mondat ezeket a lehetőségeket őrzí; valamennyit, egyszerre.